

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **K. B., a. s., N.**, IČO: X., proti odporcom: **1/ E. L., Š., 2/ Ing. I. Č., U.**, v konaní o zaplatenie **1 590 766,44 Kč s príslušenstvom**, na odvolanie odporcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. marca 2000, č. k. 35Cb/517/95-80 v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. januára 2009, č. k. 35Cb/517/1995-136, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. marca 2000, č. k. 35Cb/517/95-80 v znení opravného uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. januára 2009, č. k. 35Cb/517/1995-136 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom uložil odporcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľovi 1 590 766,44 Kč spolu s 25% úrokom z omeškania ročne z čiastky 985 000 Sk od 11. 11. 1995 až do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania 71 400 Sk do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V prevyšujúcej časti nároku na zaplatenie 25% úroku z omeškania súd žalobu zamietol.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia Krajský súd v Banskej Bystrici uviedol, že žalobou zo dňa 07. 12. 1995 si uplatnil navrhovateľ voči odporcom 1/ a 2/ právo na zaplatenie 1 590 766,44 Kč spolu s 25% úrokom z omeškania ročne z čiastky 1 107 545,53 Kč od 11. 11. 1995 až do zaplatenia ako právo na vrátenie peňažných prostriedkov, poskytnutých v prospech odporcu 1/, na základe úverovej zmluvy č. A 20045 zo dňa 01. 12. 1992, ktorú uzatvoril navrhovateľ ako veriteľ s odporcom 1/ ako dlžníkom. Odporca 1/ a 2/, ktorým súd uznesením zo dňa 28. 01. 2000, č. k. 35Cb/517/95-70, podľa ust. § 29 ods. 2 O. s. p. ustanovil

opatrovníka, sa súdneho pojednávania nezúčastnili, preto súd prejednal vec v ich neprítomnosti. Súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia poukázal na ust. § 763 ods. 1, § 497, § 500 ods. 1 a nasl. Obchodného zákonníka, § 151a a § 151b Občianskeho zákonníka. Vykonaným dokazovaním súd prvého stupňa zistil, že dňa 01. 12. 1992 uzatvoril navrhovateľ ako veriteľ s odporcom 1/ ako dlžníkom, úverovú zmluvu č. A 20045, podľa ktorej bol na jednej strane záväzok veriteľa poskytnúť v prospech odporcu 1/ peňažné prostriedky – úver na rekonštrukciu budovy a zariadenia v celkovej výške 1 000 000 Kč a na druhej strane záväzok odporcu poskytnuté peňažné prostriedky formou pravidelných štvrtročných splátok od 30. 06. 1993 do 30. 09. 1996, kedy bola stanovená konečná splatnosť úveru, vo výške 72 000,-- Kč splácať (posledná splátka mala predstavovať čiastku 64 000,-- Kč). V prípade nesplácania úveru v dojednaných lehotách podľa bodu 7. bod c/ bol veriteľ oprávnený do doby vyrovnania záväzkov zvýšiť úrokovú sadzbu z neuhradených čiastok až na základnú sadzbu navrhovateľa + 30% p. a. Dňa 01. 12. 1992 uzatvoril ďalej navrhovateľ s odporcom 1/ a 2/ zmluvu, predmetom ktorej bolo zriadenie záložného práva k nehnuteľnosti, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve odporcov 1/ a 2/. Vzhľadom na to, že odporca 1/ napriek opakovaným výzvam navrhovateľa úver nesplácal, uplatnil si navrhovateľ svoje právo podaním žaloby. Z takto vykonaného dokazovania súd prvého stupňa dospel k záveru, že nárok navrhovateľa je v súlade s príslušnými ustanoveniami Obchodného a Občianskeho zákonníka, preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku napadnutého uznesenia. Výrok o trovách konania sa zakladá podľa ust. § 137 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa vo vyhovujúcej časti podal odvolanie odporca 1/, v ktorom zdôraznil, že považuje pohľadávku navrhovateľa za nepreukázateľnú. Taktiež spochybňuje jej existenciu v tej výške, ako uvádza navrhovateľ, keďže úver nebol čerpaný vo výške žalovanej sumy. Odvolateľ poukázal aj na skutočnosť, že úverovú zmluvu zo dňa 01. 12. 1992 podpísala osoba riaditeľa pobočky, ktorá nemala k takémuto úkonu dispozíciu, čo taktiež spôsobuje neplatnosť tohto právneho úkonu. Odporca 1/ sa vyjadril najmä k procesnému hľadisku ohľadom ustanovenia opatrovníka podľa ust. § 29 ods. 2 O. s. p. V tejto súvislosti odvolateľ citoval ust. § 47 ods. 1, ods. 2 O. s. p., pričom dodal, že predpokladom fikcie doručenia je skutočnosť, že adresát sa v mieste doručenia zdržuje. Odvolateľ zdôraznil, že na adrese Š. sa nezdržiaval od roku 1994, v rokoch 1994 – 1997 sa zdržiaval na adrese S., v roku 1997 sa zdržiaval na adrese B. a od roku 1998 do roku 2001 sa

zdržiaval na adrese S.. S poukazom na uvedené skutočnosti má odvolateľ za to, že napadnutý rozsudok nebol doručený v súlade s ust. § 47 ods. 2 O. s. p. a do dňa podania odvolania, neuplynula lehota na jeho podanie. Odvolateľ sa podrobne vyjadril k doručeniam predvolaní na pojednávania a konštatoval, že súd prvého stupňa ani raz nevykonal lustráciu adresy trvalého pobytu odporcu 1/ a ustanovil opatrovníka odporcom 1/ a 2/ uznesením zo dňa 30. 01. 2000 z dôvodu, že sa zdržiavajú na neznámom mieste. Pre úplnosť odvolateľ dodal, že z tohto dôvodu mu súd nedoručil ani zmenu návrhu navrhovateľa zo dňa 04. 12. 1998. Z dôvodu takéhoto postupu, došlo podľa odvolateľa k vade konania a bola mu odňatá možnosť konať pred súdom.

Odvolateľ má ďalej za to, že súd prvého stupňa pri posudzovaní návrhu navrhovateľa vychádzal z nedostatočne preukázaného skutkového stavu, keď nebral ohľad na predložené listinné dôkazy, ktoré nesprávne vyhodnotil. Podľa odvolateľa bola postupom súdu porušená základná zásada civilného procesu, a to kontradiktórnosť konania. Odporca 1/ v podanom odvolaní poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 242/05-7, ktoré uznesenie sa týka postupu súdu prvého stupňa ohľadom ustanovenia opatrovníka, podľa názoru ústavného súdu, ustanoveného neprávom. Pre úplnosť odvolateľ dodal, že nesprávny postup pri ustanovovaní opatrovníka konštatoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 11. 03. 2009, sp. zn. 3Obo 27/2009. Zásadné pochybenia súdu v tomto prípade spočívali podľa odvolateľa v nesprávnom doručovaní predvolaní na súdne pojednávania a ustanovením opatrovníka v rozpore so zákonom, čo spôsobuje podľa odvolateľa aj značné prieťahy v konaní. V závere podaného odvolania sa odvolateľ zaoberá vyššie uvedeným rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktoré sa týka aj odporcu 1/. Ďalej sa vyjadruje aj k pochybeniu súdu, ku ktorému došlo nedoručením napadnutého rozsudku odvolateľovi. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odvolateľ navrhuje, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil, a to tak, že návrh navrhovateľa zamietne a prizná odporcovi 1/náhradu trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal odvolanie odporcu 1/ podľa ust. § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p., bez nariadenia pojednávania a po preskúmaní rozsudku v medziach dôvodov odvolania dospel k záveru, že sú splnené predpoklady pre jeho zrušenie. Z obsahu odvolania najmä vyplýva, že súd prvého stupňa ani raz nevykonal lustráciu adresy trvalého pobytu odporcu 1/ a následne ustanovil opatrovníka odporcovi 1/ uznesením zo dňa

28. 01. 2000, č. k. 35Cb/517/95-69, keďže sa zdržiava na neznámom mieste a nie je mu možné opakovane doručiť zásielky súdu. Z uvedeného dôvodu nemalo dôjsť k riadnemu doručeniu napadnutého rozhodnutia odporcovi 1/, ako ani k doručeniu zmeny návrhu navrhovateľa zo dňa 04. 12. 1998. Týmto došlo podľa odvolateľa k vade konania a bola mu postupom súdu prvého stupňa odňatá možnosť konať pred súdom.

Podľa ust. § 29 ods. 2 O. s. p., pokiaľ súd neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine, alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou, alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať.

Zmyslom postupu súdu podľa ust. § 29 O. s. p. je zabezpečiť účastníkovi konania kvalifikované zastúpenie, resp. i ochranu jeho procesných práv, kedy súdom ustanovený opatrovník, by mal vykonávať všetky procesné úkony za odporcu a tým dôsledne hájiť jeho záujmy. Právo zúčastniť sa prejednávanej veci, vyjadriť sa k jednotlivým procesným návrhom a vykonaným dôkazom, domáhať sa preskúmania rozhodnutia v inštančnom postupe – je právom každého účastníka konania, a to v každom štádiu konania. Aj neprítomnému účastníkovi konania, musí byť zaistená potrebná ochrana jeho záujmov v súlade so záujmami spoločnosti. V prípade postupu súdu podľa ust. § 29 ods. 2 O. s. p. by mal súd zvažovať predovšetkým záujem účastníka, na strane ktorého je inak daná možnosť ustanovenia opatrovníka.

Nesprávnym postupom súdu môže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom dochádza aj vtedy, ak súd účastníkovi konania ustanoví opatrovníka, hoci k takémuto opatreniu neboli splnené podmienky uvedené v ustanovení § 29 ods. 2 O. s. p.

Odvolačí súd zdôrazňuje, že ustanoveniu opatrovníka účastníkovi v zmysle ust. § 29 ods. 2 O. s. p., ktorého pobyt nie je známy, musí predchádzať dôsledné prešetrenie toho, či sú dané všetky predpoklady pre tento procesný postup a či nie je na mieste iné opatrenie (porovnaj napr. R 66/1996, R 21/1971). Okolnosť neznámeho pobytu účastníka musí byť vždy hodnoverne preukázaná. Aj neprítomnému účastníkovi musí byť zabezpečená ochrana

jeho záujmov a základných práv. Ak bol účastníkovi ustanovený opatrovník, hoci na to neboli splnené podmienky, stanovené v zákone, čo malo za následok, že súd nekonal s účastníkom konania, ide o prípad, kedy bola účastníkovi nesprávnym postupom súdu v priebehu konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Podľa ust. § 1 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), tento zákon upravuje práva a povinnosti občanov Slovenskej republiky (ďalej len „občan“) pri hlásení ich pobytu, práva a povinnosti obcí pri vedení evidencie pobytu občanov, zriadenie registra obyvateľov Slovenskej republiky (ďalej len „register“), úlohy štátnych orgánov a obcí, súvisiace s vedením registra a poskytovanie údajov z evidencie pobytu občanov a z registra.

Podľa ust. § 2 ods. 1 zákona, občan hlási v rozsahu ustanovenom týmto zákonom miesto, začiatok a skončenie svojho pobytu obci, v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice hlási tieto údaje mestskej časti a vo vojenskom obvode príslušnému úradu (ďalej len „ohlasovňa“).

Podľa ust. § 10 písm. e/ zákona, ohlasovňa je pri hlásení pobytu občana povinná zaznamenať bezodkladne do registra obyvateľov Slovenskej republiky údaje o hlásení pobytu, alebo doručiť bezodkladne údaje o hlásení pobytu príslušnému okresnému riaditeľstvu Policajného zboru, ktorý ich do registra zaznamená.

Register je informačným systémom verejnej správy, ktorý obsahuje súbor údajov o obyvateľoch Slovenskej republiky, na ktorých základe možno osobu identifikovať, zistiť jej pobyt a vzťahy k iným osobám, ako aj ďalšie administratívne údaje, vymedzené týmto zákonom (ust. § 12 ods. 1 zákona).

Register obyvateľov Slovenskej republiky obsahuje teda súbor údajov o obyvateľoch Slovenskej republiky, na ktorých základe možno osobu identifikovať, zistiť jej pobyt a vzťahy k iným osobám, ako aj ďalšie administratívne údaje, vymedzené zákonom a je okrem iného určený pre potreby štátnych orgánov, t. j. slúži aj súdom pre potrebu zisťovania údajov o pobyte účastníka – občana, ktorému sa nepodarilo doručiť zásielku súdu na poslednú známu

adresu, pretože tam už nemá pobyt a zo spisu nemožno zistiť ani iné miesto, kde by sa zdržiaval.

V danej veci postup Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý predchádzal vydaniu uznesenia zo dňa 28. 01. 2000, č. k. 35Cb/517/95-69, o ustanovení opatrovníka odporcovi 1/, bol v rozpore s ustanovením § 29 ods. 2 O. s. p., nakoľko súd ani raz nevykonal lustráciu adresy trvalého pobytu odporcu 1/, a to dopytom na Register obyvateľov SR so sídlom v Banskej Bystrici.

Taktiež ostalo bez povšimnutia súdu prvého stupňa, že odporca 1/ predložil súdu plnú moc na zastupovanie advokátke JUDr. K. K. (č. l. 88) zo dňa 02. 05. 2005 s uvedeným bydliskom na U., no napriek tomu bolo opravné uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22. januára 2009, č. k. 35Cb/517/1995-136, nesprávne doručené ustanovenej opatrovníčke. Pri doručovaní postupoval súd prvého stupňa rovnako aj po tom, čo odporca 1/ opätovne doložil plnú moc zo dňa 25. 01. 2011 (č. l. 159).

Okolnosť neznámeho pobytu účastníka konania sa musí vždy hodnoverne preukázať a táto povinnosť zaťažuje súd, ktorý musí vyčerpať všetky možnosti na zistenie, či pobyt účastníka konania je skutočne neznámy. Krajský súd v Banskej Bystrici v tomto prípade tak nepostupoval. Tým, že súd prvého stupňa bez splnenia zákonných podmienok, vyplývajúcich mu z ust. § 29 ods. 2 O. s. p. – dostatočného preverenia, či pobyt odporcu 1/ je skutočne neznámy, ustanovil mu opatrovníka a následne konal už len s týmto opatrovníkom, odňal odporcovi 1/ možnosť pred súdom konať. Odvolanie podané z tohto dôvodu je preto opodstatnené.

Vzhľadom na uvedené zistenia Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici v znení opravného uznesenia podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 O. s. p. v napadnutej časti, týkajúcej sa priznania istiny a úrokov, zrušil a vec vrátil tomuto na ďalšie konanie, v ktorom s poukazom na ust. § 224 ods. 3 O. s. p. rozhodne o trovách celého konania.

Podľa § 226 O. s. p. je pre Krajský súd v Banskej Bystrici, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky záväzný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 29. januára 2013

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová